

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 246. Нью-Йорк і Джерзі Ситі, субота, 15. грудня 1945.

No. 246. New York and Jersey City, Saturday, December 15, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

АМЕРИКА „ІМПЕРІЯЛІСТИЧНА” А НЕ ІДЕАЛІСТИЧНА...

Таке може вчитати секретар-стейт, Джеймс Ф. Бернс, як прибуде до Москви і загляне до советських газет, що „витають” його як висланника „могучої капіталістичної держави”, що виявляє виразні „імперіалістичні тенденції” в Полудневій Америці, в Китаю, бажає задержати Ісландію, та впливати на події в Ірані, Болгарії й т. п.

УКРАЇНА ЗА АМЕРИКОЮ

Україна заявила в Лондоні за те, щоб осідок Організації Об'єднаних Держав був в Злучених Державах.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА.

Журнал „Лайф” з 17. грудня 1945 помістив кольорові „різдвяні картки” різних країв і народів: Чехословаччини, України, Югославії, Голандії, Злучених Держав Америки, Норвегії, Китаю, Мексика, Чиле, Англії, Греції, Бельгії, Франції, Бразилії. На картках представлено моменти з різдвяних звичаїв. Україна представлена, як ідуть колядувати з зіркою. Автором картин є, як зазначає журнал, Джеймс Левицький з Голіс, Нью-Йорк, що „малим хлопцем завжди мало що не відморожував собі носа, як ходив в Бофало, Нью-Йорк, від хати до хати, співаючи українські колядки”. Журнал зазначає, що ті різдвяні картки мали появись в розпродажі цього року заходами „Американ Артістс Груп, Інк.”, але не можна було їх на час видрукувати через урядові обмеження щодо паперу. Тому появляться на ринку аж в наступному році.

ВИСИЛАЮТЬ І КОНТРОЛЮЮТЬ ВИСИЛКУ.

Рада Американських Поляків звідомляє, що люди в Польщі дістануть допомогу, вислану нею, а це 700,000 фунтів одягу і обуви, які прибудуть до Гданська за який тиждень. Висилку перебере відпоручник Ради. Пакунки вислані на адресу американської амбасаді. Відпоручник буде контролювати у Варшаві розподіл цієї допомоги.

ВІДРОЖУЮТЬСЯ.

Православний митрополит Теофіл зажадав в Нью-Йорку від поліції сторожі біля свого дому і за погрози, які дістає від тих, які домагаються від нього, щоб негайно підчинив себе московському патріархові Алексієві.

НОВИЙ УРЯД СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

На конвенції Союзу Українок Америки, відбутій у 20-ліття цієї організації у Філадельфії, в днях 8—10 грудня, вибрано новий уряд в такому складі: Олена Лотоцька, голова; три містоголови: Павлина Панамаренко, з Філадельфії, Марія Сена з Дітройту і Анна Бодак з Брукліна. Секретаркою рекордовою стала Катерина Ярош, фінансовою Ангеліна Банах, касієркою Марія Бабяк — усі з Філадельфії. Редакторкою органу „Наше Життя” осталася nadalіше Клавдія Олесьницька з Нью-Йорку.

ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ.

В Києві мали отворити Український науково-дослідний інститут психології.

„ЖАНДАРМ”, ЩО ПЕРЕМІНИВСЯ В „КАТА”.

Ф. Янушевські, віце-президент Конгресу Американських Поляків, промовляючи в Дітройті про положення Польщі, казав, що американські поляки мають сумніння чисте, бо вони остерігали уряд перед Советами і Сталіном, перед небезпекою „збоку кольоса, що його за царських часів брали за жандарма середньої Європи, а який під диктатурою Сталіна став катом цілої Європи, що загрожує тепер навіть і безпеці Злучених Держав”.

„СЛОНЬ І ПОЛЬСЬКА СПРАВА”.

Л. Цехановецька пише в газеті „Нови Сьвят” про нову книжку про Польщу в англійській мові, яка робить добру прислугу, бо переконує американця про „слушність польських претенсій”. Такою книжкою має бути „THE CASE FOR POLAND”, by Ann St. Cardwell. Вона щойно вийшла друком. Та, пише Цехановецька, так не є з многими іншими видавництвами про Польщу. Полякам, каже вона, закидають, що про що вони не говорили, то всюди бачать тільки Польщу. Так, що вже існує жарт про міжнародний літературний конкурс, що то розписав премію на працю про слоня. Француз написав на той конкурс книжку „Слонь і Любів”, німець „Слонь і німецький мілітаризм”, американець „Слонь і наша бюджетова рівновага”, а поляк — „Слонь і польська справа”!

БРИТІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКИЙ СОЮЗ

КИЇВСЬКИЙ ХОР НА ЗАКАРПАТТЮ.

Державний український хор, що концертував два місяці в Карпатській Україні, повернувся до Києва. Хор мав дати 55 концертів під управою композитора Віршовки.

МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ В СТАНИСЛАВОВІ.

Про такий пишуть советські газети. Має бути в ньому 200 студентів, головню „учасників Вітчизняної Війни”.

ФІЛЬМА „ТАРАС БУЛЬБА”.

Советські джерела повідомляють, що кінорежисер Олександр Довженко почав знімати першу кольорову фільму „Тарас Бульба”, згідно з планом, що його розробив ще перед війною.

МУЗЕЙ ІМ. Ю. ФЕДЬКОВИЧА.

У Чернівцях на Буковині відкрито літературний музей ім. Юрія Федьковича. В музею знаходиться бюст Федьковича, знайдений в однім буковинському селі на піддашу селянської хати. Це так селяни переховували бюст перед румунськими жандармами.

ІВАН ТИКОР — СКИТАЛЕЦЬ.

Бувший видавець українського щоденника „Новий Час” у Львові та таких видавництв як „Велика Історія України” та інші — Іван Тикор — перебуває тепер як скиталець в Тиролю, звідки надіслано нам виданий ним маленький „Календарець на 1946 рік”. Це кишениве видання, але гарне. Є в ньому оповістка, якою І. Тикор заповідає друку таких книжок: Календар-Альманах на 1946, Повний самовчитель французької мови, Словник українсько-французький та французько-український Повний самовчитель англійської мови (коло 500 сторін друку), Словник українсько-англійський та англійсько-український (коло 20,000 слів), Новий український співанник. Теж підготовляються до друку шкільні підручники і молитовники для молоді й старших.

ГЕН. А. І. ДЕНІКІН В АМЕРИЦІ.

З Парижа прибув до Нью-Йорку російський „білогвардійський” генерал, А. І. Денікін, відомий з наїзду на Україну в 1919 році, коли то вживали його Аліанти, щоби знищити большевицьку владу в Росії. Кажуть, що він не пішов за тими російськими емігрантами, що станули при „вожді” Гітлері, а був духом з тими,

Дійшло до згоди між Британією і Францією щодо Близького Сходу, а властиво Сирії й Лівану, звідки заберуть обидві свої війська. Теж зобов'язалися у тих справах разом поступати. Довгу ривалізацію покінчено отже без Советів, які хотіли посередничити, і в такий спосіб, що вже заповідають у будучині тривкий союз Франції з Британією.

ПОВІСЯТЬ 36 ЗЛОЧИНЦІВ

З 40 урядовців і доглядачів в концентраційнім таборі в Дахау 36 зістали засуджені на кару смерті через повішення.

ВІДБУДОВА УКРАЇНИ.

Московська „Правда” звідомляє, що в Україні збудовано і відреставровано 99,559 домів.

ПАМ'ЯТНИКИ ЛЕНІНА В УКРАЇНІ.

Московська „Правда” передає з Києва, що в Україні ставляться пам'ятники в честь В. І. Леніна в Старокопачині й Полонні, а відреставровується в Камінці Подільському та в Шепетівці.

З СОВЕТСЬКИХ САМОДУРСТВ.

Советські газети пишуть про різні плянування в Советах. Виходилоб, що плянують, а роботи ніякої. „Ізвестія” з 11. жовтня б. р. пишуть, щоб хоч думали про такі реальні й так потрібні речі як парні, бож їх цілковито нема по многих районних центрах. Або є, як от в Полтаві, то на папері, бо ніби вже відреставрована, але з 10 збанками і двома відрами води на годину... Є і таке плянування як от полтавського виконкома Бондаренка, що рішив добитись в четвертій п'ятилітці будови цирку на 2,500 видців. За ним пішли подібні „плянування” в інших містах Полтавщини. От в одному з них нарахували фризери на п'ять літ наперед, скільки настрижуть волосся з голів і борід і укладають „серйозні пляни” на підставі такого розрахунку...

Ось таке пишуть советські газети в Москві.

СКІЛЬКИ ЗГІНУЛО ЖИДІВ У ПОЛЬЩІ?

І. Борнштайн пише в жидівській комуністичній газеті „Євникайт”, що з жидівського населення Польщі, що виносило до війни 3,300,000 остало тільки 50,000 жидів. Доказує це статистичними числами.

що боронили Росії у рядах советської армії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Кому за це подбати, як не молоді?

Амбіцією нашої молоді повинно бути, між іншим, теж і те, щоби поширити правду про Україну серед якнайбільшого кола американців. А найлегше це робити — при допомозі доброї книжки. Старе покоління, що могло, те й зробило, а то ще й далі робить, поширюючи ту правду. Та молоде покоління має далеко краще поле до попису.

Поширювання такої правди це інтелігентна праця. І розумна. І патріотична з американського боку, бо Америка повинна знати правду про таку важну справу як українську, що була, є і буде в центрі європейської проблеми, хочби не знати як її закривали чи придушували.

Ми вже є в тому положенні, що маємо в англійській мові найкращі публікації, потрібні для ознайомлення американців з українською справою. Треба тільки вміти їх умі-

ло використати. Та щоб таке могло статись, збоку молоді, треба спершу їй самій добре ознайомитись з тими публікаціями. Тепер уже для неї немає давнього виправдання, що, мовляв, не має в англійській мові жодних авторитетних книжок про Україну, її минуле чи її культуру, чи про визвольні змагання українського народу. Тепер уже маємо такі книжки. Маємо й інші друковані матеріали. Супроти цього молоді повинна тепер стояти напереді в акції поширення книжок та інших друкованих матеріалів про Україну та український нарід. Якщо той нарід та його минуле й його змагання захоплюють американців і заставляють їх до студій над Україною і писання книжок про неї, як це є от хочби з Вільямом Чемберліном чи проф. Кларенсом Манінгом, то оскільки більше повинно це захопити американську молоді з української крові?

Приклад для інших наших вояків

"COURIER BUFFALO EXPRESS" з 9. грудня б. р. помістив вступну статтю, що є передрукована в "Юкрейніен Віклі", в якій дається признання американському воякови з українського роду, Іванови Колотилі з міста Бофало, за його працю для допомоги українським жертвам війни, зокрема українським скитальцям в Європі. В статті підкреслюється, що молодий вояк щойно вернув з Європи, з німецької території під американською владою, де мав нагоду приглянутись власними очима нещасній долі українських скитальців. Він, як каже часопис, привіз багато фотографій, що вказують на те, що ті люди потерпіли. Часопис взиває поперти ту акцію, яку веде комітет, організований для допомоги

тим скитальцям, збираючи теплу одіж і обуву.

Отсе є добрий зразок тихої й ревної праці на місцях, скоро організованої й добре веденої не тільки серед українського громадянства, але теж і серед інших американців. Теж добре, що така справа дістається до американської преси. Зазначимо, що мабуть допомогло тому і це, що в тій акції є бувший американський вояк і очевидець, та ще до цього й енергійна та ідейна молода людина. Та таких не повинно бракувати і по інших більших чи менших наших осередках.

Як бачимо, то вернувши з Європи наші вояки можуть дуже прислужитись допомогівій акції, якщо захотіли поступати в подібний опосіб, як це діється в Бофало.

"РОСІЯ НЕ ТІЛЬКИ МОСКВА, АЛЕ Й СИБІР!"

Таке представляли советські амбасаді в Франції тим росіянам, що зголосилися тепер з власної волі й патріотизму вертати до Росії, до Москви, згідно з тим, що пише проф. С. Прокопович в "Новім Русскім Слові" з 31. жовтня 1945. Та, пишеться далі, многі з тих росіян подумали, що теперішня соціалістична Росія то не царська і, можливо, Сибір має вже інше значення. Проте таки чулися пригніченими, як почули вище згадане вияснення советських урядовців. Але так є, що з тих емігрантів, що зголосились вер-

тати, ще ніхто не дістав досі згоди советського уряду на поворот. Теж пишеться, що є вже відоме, що як "визволено" Югославію спід німців, то в Білгороді повішено на стовпах вулиць біля 2,000 російських емігрантів. Знов з демократичної Чехословаччини, де російська еміграція мала свободу працювати для російської культури, але не могла творити протисоветських організацій, звідомляють, що як тільки советські війська ввійшли на ту територію, то діялись з тими емігрантами страшні речі. Біля 500 тих

емігрантів втікло з російської зони до американської. Як тепер те все, пишеться далі, погодити з закликами Советів вертати "на родину"...?

ПОМЕР О. М. ГАНКЕВИЧ — СКИТАЛЕЦЬ.

Американський вояк українського роду, Гері Полчі, звідомляє в листі до "Юкрейніен Віклі", що відвідував український біженецький табір в Інгольштадті, в Німеччині під американською владою, де дізнався, що помер таборовий духовник, о. Михайло Ганкевич. Про цього священника була згадка в "Свободі" з дня 13. жовтня. Це парох з Стриганець коло Єзуполя, що втік перед більшовиками з дружиною і 6 дітьми. Полчі пише, що його смерть викликала загальний сум і жаль, бо Покийний був загальнолюблений і шанований. Теж згадує, що перебуваючи на курсі в Англії, забрав звітам пакунки з Америки, призначені для скитальців, і перевіз їх до таборів. Вони викликали велику радість, але те, що було в пакунках призначили здебільша на дарунки для дітей на св. Миколая. При кінці згадує, що в таборах благають надсилати українські книжки і часописи. Вони є тепер для них дуже цінним даром, бо всі спрагнені українського друкованого слова.

АЛЕКСІЙ ПРО ЦЕРКВУ В РОСІЇ.

Арх. Алексій, висланник московського патріарха до Америки, мав 27. листопада доклад в Гонтер Каледж в Нью Йорку, влаштований заходами "Рошен Вор Реліф". Говорив про "гріх недовіря", себто про те, що многі не довіряють тому, що говорять про Совети такі люди як він, а в тому теж і про релігію в Сове-тах. Казав, що "нарід і церква це два нероздільні елементи в життю російського народу". Зазначив, що червона армія розгромила ворога, але "ви є учасником разом з російським народом вінка переможців". Ще казав, що жиди "нарівні з многоплемінним російським народом грудьми обороняли російську землю". Підніс російську жінку, згадуючи за "рівноапостольську Ольгу" як джерело, з якого російська жінка черпає ніжну материнську любов, а рівночасно і безпощадність супроти ворогів. Алексій далі твердив, що церква в Сове-тах є свободна від якогонебудь вмішування збоку уряду. Навпа-

ки, казав він, "церква користується збоку советського уряду довірям і зглядами". За це церква "дякує йому". При кінці сказав ще таке: "Остаючи православними, чуємося зобов'язаними бути вірними советськими підданими не через страх, а з глибини душі".

Таке передає "Новое Русское Слово" з 30. листопада 1945.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

801 Springfield Avenue,

corner Harrison Place

IRVINGTON, N. J.

Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні так

низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дещо

з вашого обезпечення.

Ми улаштуємо пре-
красний ЦІЛИЙ ПОХОРОН за

\$150.00

У випадку смутку в родині кличте:

KAIN MORTUARIES, INC.

S. KANAI KAIN, Pres.

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4646

— or —

E. H. VREELAND, Mgr.

86 ELIZABETH AVENUE,

NEWARK, N. J.

Phone BiGelow 3-6762

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

в BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEtrose 5-6377

**ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL DIRECTOR
& EMBALMER**

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ

В СТЕЙТІ

NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ

ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА

У випадку смутку в родині

кликте як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street

JERSEY CITY, 2, N. J.

Tel. BErgen 4-5131